

Meijepark te Nieuwkoop

Inventarisatie beschermde fauna in 2010

R. de Beer
V. Nederpel

2010

Opdrachtgever
Gemeente Nieuwkoop

Van der Goes en Groot
Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau

G&G-rapport 2010-38



Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A
1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek.....	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	5
1.3	Het onderzoeksgebied	5
2	Beschermingskader.....	7
2.1	De Conventie van Bern	7
2.2	Habitatrichtlijn	7
2.3	Vogelrichtlijn	7
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	8
2.5	Flora- en faunawet.....	8
2.5.1	Zorgplicht.....	8
2.5.2	Verbodsbepalingen	8
2.5.3	Vrijstellingen.....	8
2.5.4	Broedvogels	9
2.5.5	Ontheffingsmogelijkheid	9
2.6	Rode lijsten.....	9
3	Methode	11
3.1	Vissen.....	11
3.2	Rugstreeppad	12
3.3	Ringslang.....	12
3.4	Kleine zoogdieren	12
3.5	Broedvogels	13
4	Vissen	14
5	Rugstreeppad	15
6	Ringslang	16
7	Broedvogels.....	16
8	Zoogdieren	17
8.1	Overige zoogdieren.....	17
9	Conclusie en aanbevelingen	18
9.1	Procedure	19
10	Literatuur	20
Bijlage 1.	Vallocaties.....	21
Bijlage 2.	Verspreidingskaart beschermde vissen	22



1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In het dorp Nieuwkoop aan het Zuideinde ter hoogte van nummer 42 is de afgelopen jaren gewerkt aan de sanering van een voormalige vuilstortplaats. Hoewel hier al vanaf 1965 geen huisvuil meer wordt gestort is het vanwege aangetroffen bodemvervuiling noodzakelijk gebleken het terrein af te graven en van een nieuwe leeflaag te voorzien. De Gemeente Nieuwkoop organiseert deze bodemsanering. Het plangebied bestaat uit twee deellocaties, de locatie Meijepark (zie Figuur 1) en de locatie 'Zuidhoek' aansluitend direct zuidwestelijk daarvan.

Op de deellocatie Meijepark is op 15 december 2009 een *quick scan* uitgevoerd naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna (DE BEER, 2010). Uit dit onderzoek bleek dat het Meijepark mogelijk leefgebied biedt aan beschermde vissen (met name Bittervoorn en Kleine modderkruiper), zoogdieren (Noordse woelmuis), Rugstreeppad, Ringslang en vogels waarvan de verblijfplaatsen jaar rond zijn beschermd.

Om deze potenties te onderzoeken heeft gemeente Nieuwkoop aan bureau Van der Goes en Groot opdracht verleend vervolgonderzoek uit te voeren. Dit onderzoek is uitgevoerd in de periode april-oktober 2010.

Dit rapport doet verslag van dit onderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

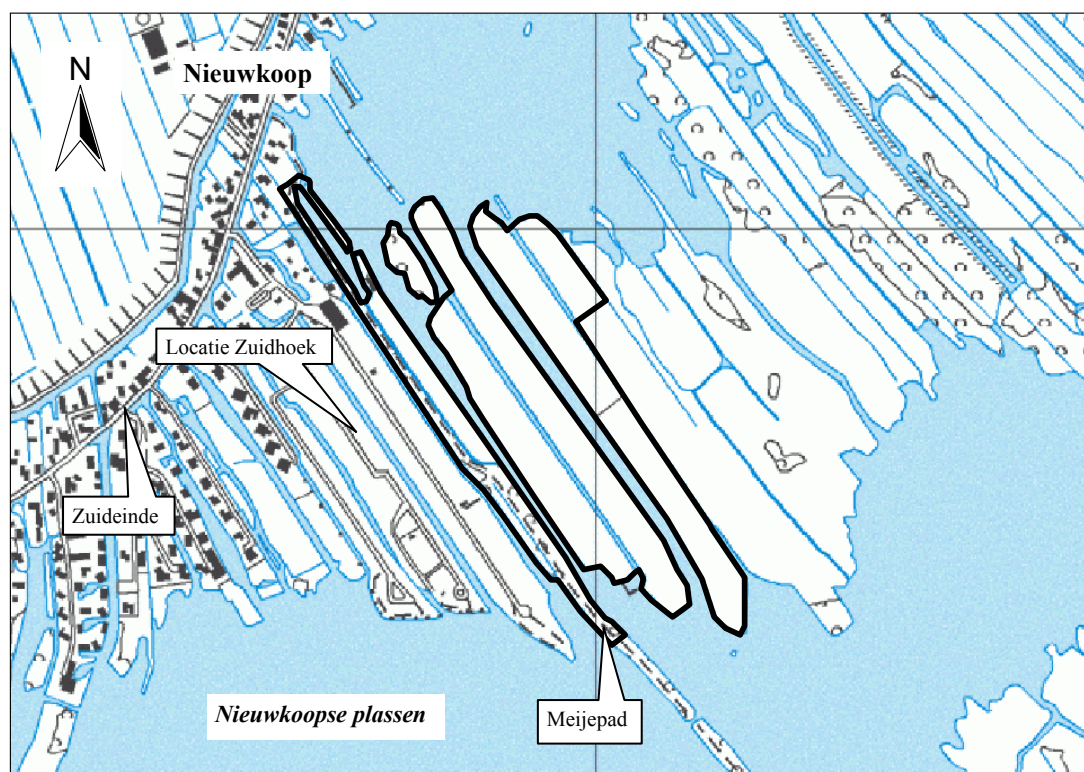
Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van beschermde vissen, Rugstreeppad, Ringslang, broedvogels met jaar rond beschermde verblijfplaatsen en kleine zoogdieren binnen het onderzoeksgebied.

1.3 Het onderzoeksgebied

In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven. Het gebied is zonder sloten ongeveer 13,7 ha groot.

Het Meijepark is gelegen in het Natura 2000 gebied Nieuwkoopse Plassen. Het gebied bestaat uit het gebied rond het zogenaamde 'Meijepad' en drie (noord)oostelijk daarvan gelegen (ei)landen. Het kleinste daarvan met een gebouwtje van de roei/ijsvereniging in het noordwesten is geheel dicht begroeid met vochtig elzenbos met een ondergroei van Riet, bramen en stekelvarens. Op de andere eilanden liggen baggerdepots. Deze depots zijn inmiddels opgedroogd en begroeid. Ze zijn begroeid met een vegetatie die bestaat uit (Riet-) ruigte, hoge kruidenrijke grasland-ruigte en kleine vochtige bosjes met soorten zoals Riet, Harig wilgenroosje, Grote brandnetel, Kattenstaart, Braam en Liesgras.

Het eiland waarover het wandelpad 'Meijepad' loopt, is met een broekbos begroeid. Hier is een bos met onder andere elzen, wilgen en populieren aanwezig, met een ondergroei van soorten zoals Haag-



Figuur 1. Ligging van deellocatie Meijepark bij Nieuwkoop.

winde, Brede stekelvaren, Bitterzoet, Hondsdraf, Braam en Koninginnenkruid.

Sommige plekken op het Meijepark worden met regelmaat gemaaid om (water)recreatie mogelijk te maken.

De wateren rond de eilanden zijn diep en vallen onder het watersysteem van het plassengebied. De oevers zijn veelal beschoeid en soms voorzien van stenen vooroever. Er is geen zichtbare watervegetatie aanwezig. De oevers zijn boven de beschoeiing begroeid met Riet en jonge elzen.

Op het meest noordoostelijke eiland is een smalle sloot aanwezig op het eiland. Deze is echter gedurende het groeiseizoen lokaal sterk dicht gegroeid.

Het Meijepark is, met uitzondering van het gebied langs het Meijepad, slechts te bereiken per boot en (daardoor) zeer rustig.

schone grond met een dikte van ongeveer 0,5 meter

Voor het vrijmaken van de bovenlaag wordt alle begroeiing, bebouwing en andere obstakels verwijderd en wordt de bodem genivelleerd. Alleen het pand van de roei/ijsvereniging blijft gehandhaafd. Het opbrengen van schone grond vindt plaats op een scheidingslaag met doek (Tensar).

Op het Meijepark zullen de nu bestaande ringdijken rond de depots worden vergraven en worden bijgemengd met de op te brengen leeflaag.

Na het afronden van de saneringswerkzaamheden wordt op een gedeelte van het gebied een dagrecreatieterrein aangelegd. Op dit terrein zouden nieuwe bomen kunnen worden geplant en een zwemstrand, grasvelden, een uitkijktoren en een voetbalveld worden aangelegd.

1.4 Werkzaamheden

De werkzaamheden betreffen een zogenaamde 'leeflaagsanering' met als doel de (water)bodem ter plaatse te laten voldoen aan de toekomstige functie 'dagrecreatie'. De sanering betreft kortweg het geheel vrijmaken van de bovenlaag en het vervolgens opbrengen van



Het Meijepark in het voorjaar van 2010.

2 Beschermingskader

In dit hoofdstuk wordt een algemeen beeld geschetst van het beschermingskader voor flora en fauna. Bij de conclusies zal nader worden ingegaan op de voor dit onderzoek relevante onderdelen.

2.1 De Conventie van Bern

De Conventie van Bern, die tot stand is gekomen binnen de Raad van Europa, is op 1 juni 1982 in werking getreden. De Europese Gemeenschap als zodanig is bij deze Conventie verdragspartij, waardoor de Conventie rechtskracht heeft voor zowel de Europese instellingen als voor de Lidstaten van de Europese Unie. Dat betekent dat de bepalingen van deze Conventie moeten worden omgezet in het recht van de Europese Unie en in het nationale recht van de EU landen. Nederland heeft het verdrag geratificeerd op 28 oktober 1980.

In Bijlage II en Bijlage III van het verdrag van Bern staan de soorten die op grond van de Conventie bescherming moeten genieten. Voor de soorten van Bijlage III geldt niet dat de verdragspartijen wettelijke en bestuursrechtelijke maatregelen moeten treffen om de bescherming van het leefgebied van deze soorten te garanderen. Deze verplichting geldt wel voor de soorten van Bijlage II. Voor die van Bijlage III beperkt de Conventie zich tot het opleggen van de verplichting om wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen te nemen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van deze soorten. Voor soorten van Bijlage II gaat de bescherming veel verder omdat in art. 6 van de Conventie een aantal stringente verbodsbepalingen is genoemd die de verdragspartijen in hun nationale rechtsregels moeten omzetten. Voor de soorten van Bijlage III gelden deze verbodsbepalingen niet.

2.2 Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn¹ wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. De bepalingen van de Habitatrichtlijn zelf dienen door de landen van de EU in hun eigen nationale rechtsregels te worden geïmplementeerd. In Nederland is dat gedaan in de Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 van kracht is geworden.

Het doel van de Habitatrichtlijn is gericht op de realisering van een coherent Europees ecologisch netwerk, Natura 2000 genaamd. Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen. Als speciale beschermingszone worden aangewezen de natuurlijke

habitats van Bijlage I van de Habitatrichtlijn en de leefgebieden van de soorten die zijn genoemd in Bijlage II.

Op 19 mei 2003 heeft Nederland 141 gebieden aangemeld en op 7 december 2004 heeft de Europese Commissie alle door de lidstaten aangemelde gebieden op de communautaire lijst voor de Atlantische biogeografische regio geplaatst². Daarmee zijn deze gebieden beschermd volgens de regels uit artikel 6 van de Habitatrichtlijn, met uitzondering van lid 1, dat pas na aanwijzing van kracht is. In november 2006 is voor de Nederlandse gebieden de aanwijzingsprocedure gestart.

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten die een aantasting of een verstoring teweeg kunnen brengen alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat er voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moeten als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura-2000-netwerk te waarborgen.

De Habitatrichtlijn heeft ook een Bijlage IV. In deze Bijlage zijn soorten opgenomen waarvoor geen verplichting geldt om hun leefgebied als speciale beschermingszone aan te wijzen, maar die wel op een andere wijze bescherming behoeven. Zo dienen de EU-landen voor deze soorten onder meer een verbod in te stellen op de beschadiging of de vernieling van hun voortplanting- en rustplaatsen en moet een verbod gelden op het vangen en doden van deze dieren.

Bijlage V gaat over soorten waarvan de onttrekking aan de natuur en de exploitatie aan beheersmaatregelen kunnen worden onderworpen.

2.3 Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn³ verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is. Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde “speciale beschermingszones” (SBZ’s). Deze worden Vogelrichtlijngebieden genoemd. In Nederland zijn dat er momenteel 77. Ook de bepalingen van de Vogelrichtlijn zijn geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998.

¹ nr. 92/43/EEG; PbEG 1992, L 206

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2004–2005, 29 800 XIV, nr. 63

³ nr. 79/409/EEG; PbEG 1979, L 103/1

De Vogelrichtlijn kent een aantal bijlagen waarin vogelsoorten worden genoemd waarvoor in het kader van de richtlijn speciale maatregelen worden getroffen:

- ♣ Bijlage 1 – Vogelsoorten waarvoor in de leefgebieden speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen, opdat deze soorten daar waar zij nu voorkomen, kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten.
- ♣ Bijlagen 2 en 3 behandelen de vogelsoorten, welke onder voorwaarden door jacht, het gevangen nemen of anderszins aan de populatie onttrokken mogen worden.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

In deze wet is de bescherming van gebieden geregeld en hierin zijn sinds 1 oktober 2005 ook de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Natuurbeschermingswet kent drie typen gebieden, waarvan het eerste het meest voorkomt:

- ♣ Natura 2000-gebieden (opnieuw begrensde samenstelling van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden).
- ♣ Beschermde natuurmonumenten.
- ♣ Gebieden die de Minister van LNV aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichtingen (met uitzondering van verplichtingen op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), zoals Wetlands.

Het aanwijzingsbesluit is voor Natura 2000-gebieden van groot belang, omdat het onder meer het referentiekader biedt voor het beheerplan, de beoordeling van projecten en activiteiten en de vergunningverlening; dit referentiekader wordt gevormd door de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing van het gebied (in de vorm van een kaart met een toelichting).

De instandhoudingsdoelstellingen zoals bedoeld in artikelen 19d en 19f van de Natuurbeschermingswet 1998 beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Deze natuurwaarden moeten in een gunstige staat van instandhouding gebracht of gehouden worden.

2.5 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet wordt gezien als het nationale wettelijke kader dat de bepalingen van de Habitatrichtlijn en de Conventie van Bern in nationaal recht heeft omgezet.

De Flora- en faunawet bepaalt dat de Minister van LNV een in Nederland in het wild voorkomende planten- of diersoort bij algemene maatregelen van

bestuur kan aanwijzen als beschermde soort. Hier is met drie publicaties invulling aan gegeven⁴.

2.5.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling is de zorgplicht in artikel 2, dat stelt “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

2.5.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (art. 8).

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te verontrusten (artt. 9 en 10).

Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (art. 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (art. 12).

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaar rond beschermd (zie §2.5.4).

2.5.3 Vrijstellingen

Bij Algemene Maatregel van Bestuur is de Mol vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis vrijgesteld in of op gebouwen of daarbij behorende erven⁵.

⁴ Besluit aanwijzing diersoorten Flora- en faunawet, Staatsblad 2000, nr. 523; Bekendmaking lijsten beschermde inheemse diersoorten, Staatscourant 13 november 2001, nr. 220; Regeling aanwijzing beschermde diersoorten Flora- en faunawet, Staatscourant 13 maart 2002, nr. 51

⁵ Besluit vrijstelling beschermde diersoorten, Staatsblad 2000, 525, art. 16e



In een ministeriële regeling zijn vervolgens nog andere algemene soorten aangewezen die alleen vrijgesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien het gaat om werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting⁶. Voor deze soorten hoeft dan geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het “lichtste beschermingsregime” genoemd, geldend voor de z.g. “**tabel 1**”-soorten (zo genoemd naar de toelichting bij de bovengenoemde Regeling en ook gehanteerd in de LNV-brochure “Buiten aan het werk?”). Broedvogels vallen hier niet onder (zie §2.5.4).

2.5.4 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Men dient versturende activiteiten buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden.

Van enkele soorten zijn de nesten jaarrond beschermd. De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie Tabel 1). Voor deze soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wel ontheffing worden aangevraagd. Een omgevingscheck is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving. Indien dit niet het geval is moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest

Tabel 1.

Vogelsoorten waarvan de nesten in principe jaarrond zijn beschermd met beschermingscategorie (1 = soorten die ook buiten het broedseizoen het nest gebruiken als vaste rust- of verblijfplaats, 2 = koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop, 3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing, 4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in staat zijn een nest te maken).

Soort	Categorie
Boomvalk	4
Buizerd	4
Gierzwaluw	2
Grote gele kwikstaart	3
Havik	4
Huismus	2
Kerkuil	3
Oehoe	3
Ooievaar	3
Ransuil	4
Roek	2
Slechtvalk	3
Sperwer	4
Steenuil	1
Wespendief	4
Zwarte wouw	4

worden aangeboden. Wanneer ook dit niet mogelijk is moet ontheffing worden aangevraagd.

De overige vogelsoorten keren weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen’ (cat. 5).

2.5.5 Ontheffingsmogelijkheid

De realisatie van activiteiten, zoals het aanleggen van woningbouw- of bedrijventerreinen, heeft veelal beschadiging of de vernieling tot gevolg van de voortplanting- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende beschermde soorten. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet⁷ aangevraagd worden.

Als er andere beschermde soorten voorkomen dan de soorten die zijn vrijgesteld van de verboden, kan de voorgenomen (bouw)activiteit alleen worden gerealiseerd als een ontheffing is verleend. De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, op basis van de twee andere beschermingsregimes⁸:

- ♣ Zwaar beschermingsregime, geldend voor soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor apart aangewezen soorten in een vernieuwde “bijlage 1” van het Besluit vrijstellingen beschermde dier- en plantensoorten. Zij vormen samen de “**tabel 3**”-soorten. Ook vogels vallen hieronder.
- ♣ Minder zwaar beschermingsregime, geldend voor de overige beschermde soorten (“**tabel 2**”), maar niet de eerdergenoemde algemene soorten (“**tabel 1**”).

Indien men in het bezit is van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud en van bestendig gebruik voor de tabel 2-soorten en ook voor vogels geen ontheffing aangevraagd te worden.

2.6 Rode lijsten

De Conventie van Bern, de Habitatrictlijn en de Flora- en faunawet zijn juridische teksten met verbindende kracht. Dit geldt niet voor de Rode lijsten. De Rode lijsten hebben vooral een signaalfunctie en zijn op de eerste plaats bedoeld als een instrument om de aan-

⁷ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, Staatsblad 2000, 525

⁸ wijziging in Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten in Staatsblad 2004, 501, vnl. artt. 16b en 16c

dacht in beleid en beheer te richten op bedreigde en kwetsbare soorten binnen een bepaalde plant- of diergroep. Een soort kan aan het feit dat hij op de Rode lijst voorkomt geen rechten ontleen want de Rode lijst heeft uitsluitend een beleidsmatig karakter. De betekenis van de Rode lijsten ligt in het feit dat van provinciale overheden en gemeenten mag worden verwacht dat zij bij hun beleid rekening houden met de soorten die op een Rode lijst staan. In die zin zijn de Rode lijsten voor de lagere overheden en terrein-beherende instanties een indicator voor de betekenis van deze terreinen. Daarnaast zijn ze een richtsnoer voor inrichting en beheer. In 2004 zijn de Rode lijsten in gewijzigde vorm opnieuw vastgesteld⁹ en in 2009 zijn die voor zoogdieren, reptielen, amfibieën, dagvlinders en paddenstoelen geactualiseerd¹⁰.

⁹ Staatscourant 11 november 2004, nr. 218: 21

¹⁰ Staatscourant 2009, nr. 13251



3 Methode

3.1 Vissen

Het doel van de visseninventarisatie was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de meest recente versie van het protocol voor inventarisaties zoals is opgesteld door Gegevens Autoriteit Natuur (GaN).

Viermaal is een steekproefsgewijze inventarisatie uitgevoerd in het onderzoeksgebied. In Tabel 2 zijn de datums van deze bezoeken vermeld en de werkwijze toegelicht.

Tabel 2.
De bezoekdatums, condities en opzet van het vissenonderzoek in onderzoeksgebied Meijepark in 2010.

Datum	Tijd	Weer	Opzet
16-06	15:15-19:15	Bew: 2/8, Wind: NO4, Temp: 22°C, droog	Waterbemonstering door één persoon met schepnet, elektrisch visapparaat en waadpak.
17-06	14:45-17:30	Bew: 0/8, Wind: NO3, Temp: 24°C, droog	Waterbemonstering door één persoon met schepnet, elektrisch visapparaat en waadpak.
18-08	09:30-14:30	Bew: 3/8, Wind: NW2, Temp: 20°C	Waterbemonstering door één persoon met elektrisch visapparaat en waadpak.
10-09	09:15-15:45	Bew: 6/8, Wind: W2, Temp: 16 °C, een enkele bui	Waterbemonstering door één persoon met elektrisch visapparaat en waadpak.

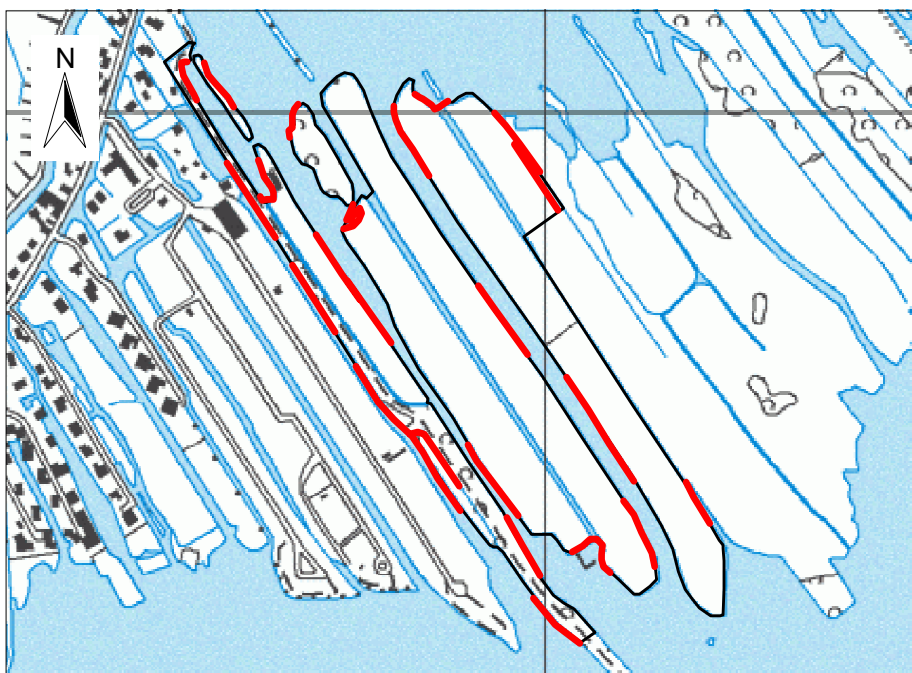
Er is bemonsterd op locaties en in biotopen waar zich de hoogste trefkans voor de meeste soorten voordoet. Bij de visseninventarisatie wordt soms gebruik gemaakt van een steeknet. Het vissen gebeurt hiermee zowel vanaf de oever als staande in het water, gekleed in een waadpak. Zodoende kan in het open water, onder de oevervegetatie en onder holle oevers gevist worden. Veel vissoorten houden zich schuil op dergelijke plaatsen.

Naast het steeknet is de methode ‘elektrisch vissen’ gebruikt. Hierbij wordt al staande in het water een elektrisch spanningsveld gecreëerd met behulp van een installatie die op het lichaam gedragen wordt. Door het spanningsveld worden vissen verdoofd en onbewust gestimuleerd om naar een speciaal hiervoor bedoeld vangnet te zwemmen. Het toepassen van deze methode is ook effectief in water met veel obstakels (bijvoorbeeld afval, takken of grote hoeveelheden vegetatie). Ook laten juist de snellere, grotere en vrij zwemmende exemplaren zich makkelijker vangen.

Uiteraard zijn eventuele zichtwaarnemingen van bijvoorbeeld Snoek en Karper meegenomen in de resultaten.

De determinatie van vissen heeft plaatsgevonden in het veld. Alle vangsten en waarnemingen van beschermde vissen zijn op veldkaarten ingetekend. Daarbij is de classificatie uit Tabel 4aangehouden.

In totaal is op 23 plaatsen een bemonstering uitgevoerd. Een overzichtskaart met de bemonsterde trajecten is te vinden in Figuur 2.



Figuur 2. Onderzochte oever- en watertrajecten bij de visbemonstering van het Meijepark in 2010.

3.2 Rugstreepad

Het doel van dit onderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezigheid van Rugstreepad en zijn voortplantingslocaties. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de meest recente versie van het protocol voor inventarisaties zoals is opgesteld door Gegevens Autoriteit Natuur (GaN).

Er zijn 2 avond-/nachtbezoeken uitgevoerd en een dagbezoek (17 juni 2010), zie Tabel 3 voor datums en weersomstandigheden.

Tabel 3.

*Bezoekdatums en weersomstandigheden van de inventarisatie naar Rugstreepad in het Meijepark in 2010. *=avondronde*

Ronde	Datum	Tijd	Weer: Bew. / Wind / Temp
1*	29-4	22.00-23.30	Bew. 6/8, Wind: ZW3, Temp: 23c, buitje
2*	26-6	23.00-0.15	Bew. 2/8, Wind: N2, Temp: 23c, droog
3	16-6	15:15-19:15	Bew: 2/8, Wind: NO4, Temp: 22°C, droog
	17-6	14:45-17:30	Bew: 0/8, Wind: NO3, Temp: 24°C, droog

De avondbezoeken zijn zoveel mogelijk tijdens vochtig en rustig weer uitgevoerd. Alle waarnemingen zijn op veldkaarten ingetekend.

Tijdens een nachtelijk bezoek worden de potentiële voortplantingsplaatsen opgezocht en worden de roepende mannetjes geteld. Ook kunnen op paden en andere open plekken 's nachts adulte dieren worden waargenomen (ook andere kikkers en padden).

Tijdens een dagbezoek wordt met een schepnet gemonsterd. Aan de hand van de waargenomen larven kan afgeleid worden op welke plaatsen daadwerkelijk voortplanting heeft plaatsgevonden. Daarnaast kunnen adulte dieren worden gevangen. Naast de Rugstreepad werden ook waarnemingen van andere amfibieënsoorten genoteerd. Deze waarnemingen werden niet apart op een veldkaart weergegeven.

Voor de kaarten is de classificatie uit Tabel 4 aangehouden.

Tabel 4.

Abundantieclassen voor faunakartering.

Abundantieklasse	Aantal exemplaren
1	1
2	2-5
3	6-10
4	11-20
5	>20

3.3 Ringslang

Het doel van dit onderzoek is het onderzoeken van de aanwezigheid van de Ringslang in het gebied. Bij dit onderzoek gaat het om het waarnemen van Ringslangen die zich opwarmen in de zon.



Ringslang

De dagen waarop het onderzoek is uitgevoerd staan in Tabel 5 met daarbij inzet en weersomstandigheden tijdens de bezoeken.

Het weer op de bezoeken was zonnig en vrij warm zonder dat de temperatuur al te snel opliep. Omdat slangen tijdens dergelijke weersomstandigheden wat meer tijd nodig hebben om het lichaam op temperatuur te krijgen, zijn ze relatief lang waarneembaar. Later in het jaar, als de omgevingstemperatuur snel oploopt verdwijnen Ringslangen al snel in de vegetatie. Vroeg in het voorjaar gaat extra aandacht uit naar de biotopen die geschikt zijn als overwinteringsplaats. In dergelijke biotopen kunnen soms paringen plaatsvinden. Na de paring trekken de dieren veelal landinwaarts om de eieren te leggen en voedsel te zoeken (vooral amfibieën).

De methode om Ringslangen te zoeken bestaat uit het voorzichtig naderen van open plaatsen tussen ruigtes en kruidenvegetaties en op- of langs de dijklichamen van de depots. Op deze manier kan men de dieren "betrappen" tijdens hun opwarmperiode en vervolgens karteren.

Voor de kaarten is de classificatie uit Tabel 4 aangehouden.

Tabel 5.

De bezoekdatums, condities en opzet van het Ringslangonderzoek in het Meijepark in 2010.

Datum	Tijd	Weer	Opzet
09-04	10:15-15:15	Bew: 1/8, Wind: NW2, Temp: 10-20°C, droog	Aflopen van geschikte biotopen door één persoon.
		Bew: 2/8, Wind: ZW 1, Temp: 8-20 °C, droog	Aflopen van geschikte biotopen door één persoon.
14-05	09:45-15:15	Bew: 0/8, Wind: NO 3, Temp: 20-24 °C, droog	Aflopen van geschikte biotopen door één persoon.

3.4 Kleine zoogdieren

Het vallenonderzoek naar kleine zoogdieren is van 24 tot en met 29 september 2010 uitgevoerd volgens de meest recente versie van het protocol zoals goedgekeurd door de Gegevens Autoriteit Natuur (GaN).



Op 4 locaties is een raai met 20 vallen uitgezet, met om de tien meter een val. Het betreft hier *Longworth live traps*, een type inloopval dat het meest geschikt is voor dit soort onderzoek.

Het 'leefgedeelte' van de val wordt voorzien van droog hooi en een kleine hoeveelheid voer zodat gevangen dieren kunnen overleven. Om bij het voer te komen passeren de dieren een inloopgedeelte waarin zich een mechanisme bevindt dat de val afsluit met een klepje.

Hooi in inloopvallen is belangrijk voor warmte-isolatie en moet dan ook goed droog zijn. Verlies van lichaamswarmte is namelijk een zeer kritische factor in de overleving van kleine zoogdieren. Het voedsel bestaat uit appel, wortel, havermout en droge kattenbrokken. Dit laatste, dierlijke voedsel is bedoeld om gevangen spitsmuizen (insecteneters) in leven te houden.

Locaties

Het onderzoek is speciaal gericht op het aantonen van de al dan niet aanwezige zwaar beschermde soorten Noordse woelmuis en Waterspitsmuis. Beide soorten houden van natte situaties met een goed ontwikkelde vegetatie. De situaties waar de vallen meestal worden uitgezet bevatten veel dekking en variatie in begroeiing zoals natte oevers en natte greppels. Ook rietlanden, bossen en struwelen vormen geschikte leefgebieden voor muizen in verband met beschutting (schuilplaatsen) en voedsel.

Daarnaast is het van belang te bemonsteren in overgangssituaties tussen biotopen of lijnvormige landschapselementen. Lijnvormige landschapselementen zoals greppels en sloten vervullen veelal een corridorfunctie voor diverse soorten en worden gebruikt om langs te foerageren alsmede zich erlangs te verplaatsen. Zodoende kunnen meerdere soorten, met uiteenlopende biotoopeisen, op een enkele locatie worden gevangen en kan er met minder vanglocaties worden volstaan.

Op drassige locaties worden inloopvallen vaak op 'vlotjes' van een bundel Riet tussen de vegetatie vastgezet zodat de val niet in aanraking komt met het water. De droge leefruimte van een inloopval heeft in dergelijke natte omstandigheden een grote aantrekkingskracht op kleine zoogdieren.

In Bijlage 1 staat een kaart met de locaties waar de vallen zijn uitgezet. De biotoopbeschrijvingen van deze locaties staan bij de resultaten in hoofdstuk 8.

Tijdens alle hierboven vermelde onderzoeken zijn ook zoogdierwaarnemingen van bijvoorbeeld Egel, Mol en Haas genoteerd. deze waarnemingen zijn echter niet apart op kaart ingetekend.

3.5 Broedvogels

Het doel van het broedvogelonderzoek was inzicht te krijgen in de aanwezige soorten waarvan de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd (zie Tabel 1), hun

relatieve aantallen en hun verspreiding (namen volgens BIJLSMA ET AL., 2001).

Het broedvogelonderzoek is uitgevoerd conform de landelijk gebruikelijke methodiek zoals uitgebreid beschreven in de 'Handleiding Broedvogel Monitoring Project' (VAN DIJK, 2004).

In totaal zijn in de periode april t/m juni drie dagbezoeken uitgevoerd. Ook werd in deze periode tweemaal 's nachts geïnventariseerd

Van de in Tabel 1 genoemde vogelsoorten worden alleen Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil en Sperwer in het gebied verwacht. Op deze soorten is in het bijzonder gelet.

De Ransuil is geïnventariseerd gelijktijdig met de avondrondes van de Rugstreeppad (zie Tabel 3). Er werd gelet op de territoriale roep van mannetjes en de karakteristieke bedelroep van uitgevlogen jongen.

Het onderzoek naar de andere roofvogels vond plaats tijdens het zoeken naar Ringslangen en het uitvoeren van de visbemonstering. Naast het noteren van aanwezige vogels en het beoordelen van eventueel territoriaal gedrag werden ook alle geschikte bosschages van het Meijepark uitgebreid bekeken op de aanwezigheid van roofvogelhorsten.

Na het digitaliseren van geldige waarnemingen zijn deze geclusterd tot territoria met behulp van een door Van der Goes en Groot ontwikkeld clusterprogramma dat werkt met de SOVON-criteria (VAN DIJK, 2004).

Na de automatische clustering worden de resultaten vervolgens handmatig gecontroleerd.



Ransuil

4 Vissen

Er zijn in het onderzoeksgebied Meijepark 11 vissoorten aangetroffen, waaronder twee beschermde; Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad. Zie Tabel 6 voor een overzicht van de aangetroffen soorten en een indicatie van de aantallen.

Tabel 6.

Vastgestelde vissoorten in het Meijepark in 2010, met indicatie van aantallen gevangen individuen en hun beschermde status.

Soort	Aantallen	Beschermde
Kleine modderkruiper	Tientallen	x (HR II)
Rivierdonderpad	Enkele	x (HR II)
Paling	Tientallen	RL: KW
Blankvoorn	Tientallen	
Snoek	Enkele	
Vetje	Tientallen	RL: KW
Pos	Tientallen	
Zeelt	Enkele	
Ruisvoorn	Tientallen	
Riviergrondel	Enkele	
Baars	Tientallen	

Er werden overwegend algemene soorten gevangen zoals Baars, Blankvoorn en Snoek. De aangetroffen visfauna is niet overal even soortenrijk, maar past bij de aanwezige habitattypen en watercondities.

Er zijn 2 soorten aangetroffen die onder het zwaardere beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen (Tabel 2), namelijk de Kleine modderkruiper en de Rivierdonderpad, zie voor verspreiding Bijlage 2. Twee van de aangetroffen soorten staan op de landelijke Rode Lijst.

Hieronder volgt een bespreking van de meest interessante soorten.

Kleine modderkruiper

De Kleine modderkruiper is een vis die zich graag ophoudt op zandige bodems en enige modderlagen in de nabijheid. Daarnaast is een goed ontwikkelde water- en/of oevervegetatie in combinatie met een glooiend verloop van de oever gunstig voor deze soort.

In het Meijepark is de Kleine modderkruiper op enkele locaties aangetroffen. De plekken waar de soort is aangetroffen zijn vooral de ondiepere stukken met een sliblaag zonder een sterke stroming.

Rivierdonderpad

De Rivierdonderpad is een soort die houdt van licht stromend water en een stenige, grindige of harde ondergrond. De kleine exemplaren kunnen zich verschuilen tussen de stenen. Tevens dienen stenen of puinresten als belangrijke plek voor de ei-afzet. De relatie met een verharde oeversituatie is ook in het Meijepark duidelijk aanwezig. De gevangen exemplaren zijn allen aangetroffen in watergangen met basaltblokken of puinafval in de oever.

Er is sinds 2005 officieel sprake van twee ondersoorten in Nederland van de Rivierdonderpad (NOLTE ET AL., 2005). De Rivierdonderpaden in het westen

van Nederland en rond het IJsselmeer behoren zeer waarschijnlijk allemaal tot *C. perifretum*.

Paling

In het projectgebied zijn veelvuldig en verspreid Palingen aangetroffen. De Paling is een soort die opgroeit in zoet water, maar voor de voortplanting afhankelijk is van zeewater. Door het grote aanpassingsvermogen heeft de soort geen echt voorkeursbiotoop. De soort is opgenomen op de Rode Lijst van 1998 met de status 'kwetsbaar' vanwege de dramatische achteruitgang van deze soort in de laatste decennia.

Vetje

Het Vetje heeft een voorkeur voor vegetatierijke wateren. Onder gunstige omstandigheden kan soms een ware 'explosie' van het aantal Vetjes ontstaan. Door de korte levensduur van de visjes kunnen de aantallen ook weer snel sterk afnemen bij ongunstige omstandigheden.

Het Vetje is een kleine karperachtige soort die staat vermeld op de Rode Lijst als kwetsbare soort in Nederland. In het onderzoeksgebied is de soort op enkele plaatsen in grote aantallen aangetroffen.



Vetje

5 Rugstreeppad

Er zijn geen Rugstreeppadden gehoord en ook werden geen larven van de soort gevangen. Waarschijnlijk zijn de wateren rond en op het Meijepark te weinig geïsoleerd. Rugstreeppadden houden juist van geïsoleerde wateren omdat hier predatie van de larven en eieren door vis beperkt of niet voorkomt.

Op 29 april werden na een regenbuitje wel verscheidene adulte Rugstreeppadden op het Zuideinde, op ongeveer 50 meter afstand van de ingang van het Meijepad gezien. Er waren hier ook enkele dieren doodgereden.

In Meijepark zijn 3 andere soorten amfibieën vastgesteld. In Tabel 7 staan de aangetroffen soorten.

Slechts op de plekken waar een meer geïsoleerd stuk van de bredere wateren aanwezig is, zijn amfibieën waargenomen. Dit zijn veelal de plekken waar door veel slib het water ondiep is en derhalve snel opwarmt. Ook het smalle slootje op het oostelijke eiland van het gebied is geschikt voor amfibieën. Deze sloot is echter grotendeels dichtgegroeid.

Tabel 7.

Vastgestelde soorten amfibieën met bijbehorende indicatie van de aantallen in Meijepark in 2010.

Soort	Aantal	Beschermd
Gewone pad	Enkele	x
Bruine kikker	10-tallen	x (HR V)
Bastaardkikker	10-tallen	x (HR V)
Groene-kikker-complex	10-tallen	x

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen amfibieën in het gebied kort toegelicht.

Gewone pad

Van de Gewone pad zijn slechts enkele waarnemingen gedaan in het voorjaar. Het betreft de vondst van enkele roepende exemplaren in het noordoosten van het gebied.

Alle wateren waaraan de eilanden gelegen zijn vormen geschikt voortplantingsbiotoop. De aanwezige bosschages kunnen door deze soort uitstekend worden benut als landbiotoop en om te overwinteren.

Bruine kikker

Ook de Bruine kikker is enkele malen verspreid in het gebied roepend waargenomen. Deze soort gebruikt houtachtige beplanting als leefbiotoop zowel in de zomer als in de winter.

De ondiepe oevers langs de bredere wateren alsmede de ondiepe sloten in het gebied zijn een geschikt voortplantingsbiotoop voor de soort.

Bastaardkikker

Tijdens zowel nachtelijke bezoeken als tijdens de bezoeken overdag, is regelmatig Bastaardkikker waargenomen. Het betrof veelal kooractiviteit van mannelijke dieren.

Alle in het gebied aanwezige wateren zijn geschikt voortplantingsbiotoop voor deze soort.

Groene kikker complex

De dieren die in de volksmond 'groene kikker' worden genoemd behoren tot een complex van drie soorten en hun onderlinge kruisingen: Meerkikker, Bastaardkikker en Poelkikker. Gevangen larven, juveniele dieren en niet voluit roepende dieren kunnen niet op soortnaam worden gebracht en worden dan ook aangeduid als 'groene-kikker-complex' of gewoon 'groene kikker'.

Groene kikkers werden verspreid in het gebied gehoord. Alle wateren in- en rond het Meijepark kunnen geschikt zijn als voortplantingswater.

6 Ringslang

De aanwezige afwisseling tussen water, ruigteoever, struweel en bos maakt dat er genoeg geschikt leefgebied voor Ringslangen aanwezig is. Ondanks de geschiktheid van het gebied voor de Ringslang, is deze soort niet waargenomen.

wintergroep Ransuilen wordt gebruikt als jachtgebied. Een dergelijke wintergroep met Ransuilen was bijvoorbeeld ook aanwezig op het Zuideinde naast het Meijepark.

7 Broedvogels

Van de vogels met een jaarrond beschermde status werden geen geldige territoria gevonden.

Er is tweemaal een territoriale Buizerd waargenomen, vliegend in het gebied. Deze soort broedt waarschijnlijk in de buurt. In het gebied werden geen buizerdhorsten gevonden. Het Meijepark maakt onderdeel uit van een territorium van deze soort.

Enkele malen is een jagende Sperwer waargenomen, voor deze soort geldt hetzelfde als de Buizerd. Ook van de Sperwer zijn geen horsten aangetroffen.

Opvallend is de aantrekkingskracht van het gebied op riet- en ruigteminnende soorten zoals Rietzanger, Blauwborst en Rietgors. Deze drie soorten zijn zeer goed vertegenwoordigd. Tijdens de telling op 14 mei werden bijvoorbeeld 23 zingende Rietzangers geteld.

Langs het Meijepad is meerdere malen een Bosuil met bedelende jongen waargenomen. Ook de Grote bonte specht werd herhaaldelijk gezien in het gebied. Zowel de Bosuil als Grote bonte specht broeden ofwel langs het Meijepad of in de bebouwing van Nieuwkoop aan het Zuideinde. De verblijfplaatsen van deze soorten zijn niet (meer) jaarrond beschermd.

Tijdens veldbezoeken buiten het broedseizoen, in september, zijn herhaaldelijk twee Ransuilen jagend boven de depots waargenomen. Deze waarneming duidt er op dat het gebied mogelijk door een



De Kleine karekiet is algemeen aanwezig in het Meijepark

8 Zoogdieren

Op de vier vallocaties (zie kader en Bijlage 1) zijn van 24 t/m 29 september 2010 in totaal 48 vangsten gedaan van vijf soorten. Er werden geen zwaar beschermde soorten gevangen zoals de Noordse woelmuis. Gezien de overige vangsten met daarbij sterke concurrentiekrachtige soorten, wordt deze soort ook niet verwacht.

De resultaten zijn samengevat in Tabel 8.

Tabel 8.

Overzicht van de gevangen muizen op de 4 vallocaties tijdens het muizenonderzoek in het Meijepark in 2010.

Locatie Soort	1	2	3	4	Totaal
Bosmuis	2	5	6	13	26
Rosse woelmuis	1			9	10
Dwergmuis	3		1		4
Bospitsmuis	5			2	7
Huisspitsmuis			1		1
Totaal	11	5	8	24	48

Per soort wordt hieronder het voorkomen kort toegelicht.

Bosmuis

Deze soort werd het meest gevangen tijdens het onderzoek. Het dier is op alle locaties aangetroffen. De Bosmuis stelt weinig eisen aan zijn omgeving en is ook op vochtige of natte terreinen zoals het Meijepark aan te treffen.

De Bosmuis is een algemene soort in Nederland.

Rosse woelmuis

De Rosse woelmuis is op twee locaties in het onderzoeksgebied gevangen. Beide locaties liggen in de buurt van een bosschage. Het voorkeursbiotoop van de soort ligt dan ook in bossen, parken of landgoederen met een dichte struik- of kruidlaag met veel dekking. De soort wordt ook aangetroffen op heideterreinen, bosaanplant, rietlanden ruigtes, e.d.

De Rosse woelmuis komt vrijwel overal voor in Europa en is in Nederland een algemene soort.

Dwergmuis

De Dwergmuis is aangetroffen op twee locaties in het onderzoeksgebied. Beide locaties betrof een biotoop van (riet-)ruigte met een dichte kruidlaag. De Dwergmuis leeft in gebieden met hogere vegetaties zoals met Riet, ruigte of braamstruweel.

De Dwergmuis komt nergens algemeen voor maar is in Nederland geen bedreigde soort.

Bospitsmuis

Op twee locaties is de Bospitsmuis aangetroffen. Het betrof locaties met een natte rietruigte in de nabijheid van bosschages. Het voorkeursbiotoop van de Bospitsmuis betreft vochtige, koele terreindelen met

dichte, bodembedekkende vegetatie. Ruige graslanden, bermen, struwelen, bos met ondergroei en vooral rietlanden voldoen hieraan.

De Bospitsmuis komt algemeen verspreid in Nederland voor.

Huisspitsmuis

Slechts één maal is de Huisspitsmuis in het onderzoeksgebied aangetroffen. De locatie waar de soort werd gevangen betrof een nat rietland. Uiteenlopende gebieden zijn voor deze soort geschikt, hoewel droge en zandige biotopen de voorkeur hebben.

De Huisspitsmuis is een opportunist en cultuurvolger (BROEKHUIZEN ET AL., 1992) en past zich gemakkelijk aan.

De soort komt algemeen voor in Nederland.

8.1 Overige zoogdieren

Tijdens een van de veldbezoeken is op het oostelijke eiland een Hermelijn waargenomen. Het dier bevond zich op de rand van het depot.

Gedurende de onderzoeken is twee maal een dode Bruine rat in het gebied gevonden. Eerder werd tijdens de *quickscan* een Vos gezien.

Kader: vallocaties muizenonderzoek Meijepark

Locatie 1

De raai is in tweeën verdeeld. De helft van de vallen staat tussen de vegetatie van een ondiepe sloot. De vegetatie is ruig met soorten als Bitterzoet, Grote egelskop, Lisdodde, Riet, Gele lis en Scherpe zegge.

De andere helft van de vallen staat in het depot, langs de oever van een watervoerende greppel. Het depot is gedeeltelijk gemaaid. Op het ongemaaide deel staan soorten zoals Lisdodde, Wolfspoot, Watermunt, Riet en Liesgras.

Locatie 2

De raai is langs de oever van een brede watergang geplaatst. De oever is zeer nat en bestaat gedeeltelijk uit drijftillen. De vegetatie is een ruigte van onder andere Riet, Watermunt, Harig wilgenroosje, Waterzuring en Els.

Locatie 3

De vallen zijn gelokaliseerd langs de oever van de watervoerende sloot in het depot. Het depot is gemaaid, maar de vegetatie is weer aan het opkomen. De vegetatie ter plaatse bestaat uit Riet, Gele lis, Grote brandnetel en diverse grassen.

Locatie 4

De vallen zijn gesitueerd langs zowel de brede watergang als een ondiepe sloot. De onbeschoeide oevers bevatten een ruige vegetatie van onder andere Riet, Liesgras, Watermunt, Els, Gele lis, braam en Harig wilgenroosje.

9 Conclusie en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn beschermde soorten aangetroffen (zie Tabel 9).

Tabel 9.

Aangetroffen beschermde en bedreigde soorten in het Meijepark in 2010.

FF = Flora- en faunawet, met vermelding van beschermings-regime (1 = vrijgesteld van verboden (algemene soorten), 2 = overig, 3 = streng beschermd (HR IV/ bijlage 1 AMvB)); **HR** = Habitatrictlijn, met vermelding van de bijlage; **RL** = Rode lijst, met vermelding van categorie (GE = gevoelig, KW = kwetsbaar, BE = bedreigd, EB = ernstig bedreigd, VNW = in het wild verdwenen); zie verder VAN DUUREN ET AL. (2003).

Nederlandse naam	FF	HR	RL
Vissen			
Kleine modderkruiper	2	II	
Rivierdonderpad	2		
Paling			KW
Vetje			KW
Amfibieën			
Bruine kikker	1	V	
Bastaardkikker	1	V	
Groene kikker complex	1	V	
Vogels			
Alle aangetroffen soorten	2/3		
Zoogdieren			
Huisspitsmuis	1		
Bosspitsmuis	1		
Rosse woelmuis	1		
Dwergmuis	1		
Bosmuis	1		
Vos	1		
Hermelijn	1		

- ♣ In het onderzoeksgebied zijn beschermde soorten vissen, amfibieën, vogels en (kleine) zoogdieren vastgesteld.
- ♣ De aangetroffen soorten amfibieën en kleine zoogdieren behoren tot de beschermde algemene soorten. Voor deze beschermde algemene soorten gelden geen verbodsbepalingen als werkzaamheden worden verricht in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, zoals bij de saneringsplannen op het Meijepark. Een ontheffing is daarvoor niet nodig.
- ♣ In het plangebied zijn broedvogels vastgesteld. Voor de vastgestelde en verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor deze broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen loopt ruwweg van maart tot en met juli.
- ♣ In het gebied zijn geen nesten aanwezig van broedvogels waarvan de verblijfplaatsen jaarrond zijn beschermd. Van deze soorten zijn de nesten beschermd én de leefomgeving die nodig is om broeden succesvol te maken (de functionele leefomgeving). Het Meijepark maakt deel uit van

de functionele leefomgeving van Sperwer, Buizerd en mogelijk Ransuil. Gezien de directe omgeving van het Meijepark en de ruime schaal waarop vergelijkbaar biotoop daar aanwezig is, wordt niet verwacht dat het Meijepark van essentieel belang is voor het broedsucces van deze soorten, zij zullen kunnen uitwijken.

- ♣ In het onderzoeksgebied zijn beschermde vissen uit tabel 2 gevonden (zie Tabel 6). Het gaat om Kleine modderkruiper en Rivierdonderpad. Als werkzaamheden worden verricht waarbij vissen gedood of verstoord kunnen worden dient een ontheffingsaanvraag te worden ingediend, waarin passende mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven of kan een 'verklaring van geen bedenkingen' in het kader van de WABO worden aangevraagd (zie §9.1 ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet). Het is ook mogelijk de werkzaamheden uit te voeren onder de goedgekeurde gedragscode van de gemeente. In dat geval hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd maar dienen werkzaamheden in lijn met deze gedragscode te worden uitgevoerd.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten (alle regimes) geldt de zorgplicht (zie §2.5.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Verstorende werkzaamheden (zoals het kappen van bomen en struiken) dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden om verstoring van broedvogels te voorkomen. Het broedseizoen loopt ruwweg van maart tot en met juli;
- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal (takken, stronken) kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodembewonende dieren de kans om in de nabijgelegen omgeving een ander leefgebied te benutten;
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de perioden van voortplanting en overwintering.
- ♣ Nieuwe wateren moeten zoveel mogelijk worden aangelegd voorafgaand aan het dempen van bestaande. Uit de te dempen wateren kunnen beschermde amfibieën (alle stadia) of vissen weggevangen worden door de wateren af te dammen en het waterniveau te verlagen. Deze dieren kunnen vervolgens worden overgebracht naar een geschikt water in de nabije omgeving.

Het Meijepark ligt in een Natura 2000-gebied, er is een aparte effectenstudie gedaan voor effecten op aangevoelde waarden van dit N2000 gebied.



9.1 Procedure

Verklaring van geen bedenkingen (WABO)

Vanaf 1 oktober is de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) van kracht. Op grond van deze wet is het voor particulieren, bedrijven en gemeenten mogelijk voor een project een omgevingsvergunning aan te vragen waarbij een groot aantal vergunningen en ontheffingen in één procedure kan worden verkregen. Als mogelijk sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet kan dit worden aangegeven op het aanvraagformulier voor deze vergunning. Hierbij dienen de verwachte effecten, verzachtende en compenserende maatregelen te worden beschreven op ongeveer dezelfde wijze als hieronder beschreven bij de 'ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet'. Op grond hiervan kan een zogenaamde 'verklaring van geen bedenkingen' worden verkregen van het ministerie van ELI.

Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin dit wordt ondernomen.

Zijn er negatieve effecten op soorten van het zware of minder zware beschermingsregime, dan dient een "Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c" te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van ELI. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ het desbetreffende projectplan;
- ♣ een actuele inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plan-gebied;
- ♣ een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten;
- ♣ een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt of hoe door het nemen van maatregelen geen schade kan worden verwacht.

Als voorgenomen maatregelen voorkomen dat de ingreep negatieve gevolgen heeft op de functionaliteit van de verblijfplaatsen van voorkomende beschermde waarden, hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel wordt aangeraden de te nemen maatregelen voor te leggen aan het ministerie door middel van een ontheffingsaanvraag.

Uiteraard dienen al te voorgestelde maatregelen in de uitvoeringsfase strikt te worden uitgevoerd.

Als deze functionaliteit niet kan worden gegarandeerd dient een ontheffing te worden aangevraagd. deze aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- ♣ In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust-, en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- ♣ Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bij tabel 3 soorten en jaarrond beschermde vogels wordt tevens beoordeeld op de vragen:

- ♣ Is er een wettelijk belang?
- ♣ Is er een andere bevredigende oplossing?

10 Literatuur

- BEER, R. DE & V. NEDERPEL, 2010. *Meijepark te Nieuwkoop, ecologische randvoorwaarden bij herinrichting*. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEER, R. DE, 2010 (II). *Habitattoets Meijepark, toetsing aan Natuurbeschermingswet 1998*. G&G-rapport 2010-4, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEER, R. DE, 2010. *Meijepark te Nieuwkoop, toetsing in het kader van de Flora- en faunawet*. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BERGERS, P.J.M., 1997a. *Kleine zoogdieren inventariseren: het kan efficiënter*. Zoogdier 8(3): 3-7.
- BERGERS, P.J.M., 1997b. *Kleine zoogdieren inventariseren: Betrouwbaarheid en ruimtelijke dynamiek*. Zoogdier 8(4): 15-19.
- BERGERS, P.J.M., M. LA HAYE, 1999. *Kleine zoogdieren betrouwbaarder inventariseren*. De Levende Natuur 101(2): 52-58.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- CREEMERS, R.C.M., & J.C.W. VAN DELFT (RAVON, RED.), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland - Nederlandse Fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- CREEMERS, R.C.M., 1996. *Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst*. Nijmegen.
- DIJK, A.J. VAN, 2004. *Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken)*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- DUUREN, J. VAN, G.J. EGGINK, J. KALKHOVEN, J. NOTENBOOM, A.J. VAN STRIEN & R. WORTELBOER (eindredactie), 2003. *Natuurcompendium 2003. Natuur in cijfers*. Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg en Heerlen, Milieu- en Natuurplanbureau, Bilthoven (RIVM) en Wageningen (DLO).
- HOLLANDER, H. & P. VAN DER REEST, 1994. *Rode lijst van bedreigde zoogdieren in Nederland (basisdocument)*. Utrecht.
- KAPTEYN, K., 1999. *Handleiding veldwerk inventarisatie zoogdieren. Voor onderzoek m.b.v. inloopvallen*. Provincie Noord-Holland & Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep. Haarlem.
- LANGE, R., P. TWISK, A. VAN WINDEN & A. VAN DIE-
PENBEEK, 1994. *Zoogdieren van West-Europa*. Utrecht.
- LENDERS, H.J.R., C.C.H. MARIJNISSEN & R.P.W. H. FELIX, 1993. *Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld*. 4^e druk. Stichting RAVON, Nijmegen.
- NIE, H.W. DE & G. VAN OMMERING, 1998. *Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst*. Rapport nr. 33, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen*. 2^e herziene druk. Doetichem.
- NIE, H.W. DE, 1997. *Beschermde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Voorstel voor een rode lijst*. Nieuwegein.
- NÖLLERT, A, C. NÖLLERT, 2001. *Amfibieëngids van Europa*. TIRION Uitgevers bv, Baarn.
- NOLTE, A.W., J. FREYHOF, K.C. STEMISHORN & D. TAUT 2005. *An invasive lineage of sculpins, Cottus sp. (Pisces, Teleostei) in the Rhine with new habitat adaptations has originated from hybridization between old phylogeographic groups*. Proceedings of the Royal Society. Volume 272, Number 1579.
- RAVON WERKGROEP MONITORING, 1997. *Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland*. Stichting RAVON, Nijmegen.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door mr. L. Boerema, M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VAN BEUSEKOM R., HUIGEN P., HUSTINGS F., DE PATER, K. & THISSEN J. (RED.), 2005. *Rode Lijst van Nederlandse broedvogels*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.



Bijlage 1. Vallocaties



Bijlage 2. Verspreidingskaart beschermde vissen

